

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 00, 22 505 25 01, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

UCHWAŁA Nr 79/2021 Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 20 lipca 2021 r.

*podjęta za pośrednictwem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość
podczas nadzwyczajnego posiedzenia Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej
w dniu 20 lipca 2021 r.*

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej, w składzie:

adw. Przemysław Rosati – Prezes NRA,
adw. Bartosz Tiutiunik – Wiceprezes NRA,
adw. Agnieszka Zemke – Górecka – Wiceprezes NRA,
adw. Bartosz Grohman – Sekretarz NRA,
adw. Henryk Stabla – Skarbnik NRA,
adw. Jarosław Szczepaniak – Zastępca Sekretarza NRA,
adw. Katarzyna Bilewska – Członek Prezydium NRA,

w związku z treścią:

- postanowienia Wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej TSUE) z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie I C – 204/21, zgodnie z którym Polska została zobowiązana m.in. do natychmiastowego zawieszenia stosowania przepisów krajowych odnoszących się w szczególności do uprawnień Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, a także do zawieszenia skutków wydanych już uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego zatrzymanie,
- wyroku TSUE z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie I C – 791/19, w którym stwierdzono, że system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów w Polsce jest niezgodny z prawem Unii, a w szczególności, że Izba Dyscyplinarna nie daje w pełni rękojmi niezawisłości oraz bezstronności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, zaś stworzony system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów może być wykorzystywany do politycznej kontroli orzeczeń sądowych lub nacisków na sędziów w celu wpłynięcia na ich decyzje,
- wyroku Trybunału Konstytucyjnego (dalej TK) z dnia 14 lipca 2021r. w sprawie P/20, w którym niejednogłośnie stwierdzono, że przepisy Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie w jakim pozwalają TSUE zarządzić środki tymczasowe dotyczące funkcjonowania sądownictwa w Polsce są niezgodne z Konstytucją RP i w tym zakresie przepisy unijne nie są objęte zasadami pierwszeństwa oraz bezpośredniego stosowania określonym w Konstytucji RP,

- oświadczenia Pierwszej Prezes Sądu Najwyższego Małgorzaty Manowskiej z dnia 16 lipca 2021 r. w którym zakomunikowała uchylenie zarządzenia p.o. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2020 r. o wykonaniu postanowienia TSUE z dnia 8 kwietnia 2020 r. o zastosowaniu środków tymczasowych w sprawie C-791/19 oraz przedstawiła własne przekonania na temat niezależności Izby Dyscyplinarnej oraz niezawisłości osób w niej zasiadających,

apeluje o

pełne, prawidłowe i niezwłoczne wykonanie wyżej wskazanych orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a przede wszystkim o podjęcie, przy jak najszerszym udziale środowisk prawniczych, prac legislacyjnych w celu dostosowania polskich przepisów dotyczących funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości do wymogów Konstytucji i wiążącego Polskę prawa europejskiego oraz zapewnienia obywatelowi skutecznej ochrony prawnej, jak też realizacji prawa do sądu przed niezależnym sądem i niezawisłym sędzią.

UZASADNIENIE

Postanowieniem Wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej TSUE) z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie I C – 204/21, Rzeczpospolita Polska została zobowiązana m.in. do natychmiastowego zawieszenia stosowania przepisów krajowych odnoszących się w szczególności do uprawnień Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, a także do zawieszenia skutków wydanych już uchwał Izby Dyscyplinarnej zezwalających na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub jego zatrzymanie, a także do powstrzymania się od przekazania spraw określonych w wyżej wskazanym artykule do rozpoznania przez organ sądowy, który nie spełnia wymogów niezależności wskazanych w szczególności w wyroku z dnia 19 listopada 2019 r. (C-585/18, C-624/18 i C-625/18) i powiadomienia Komisji Europejskiej, nie później niż w ciągu miesiąca od doręczenia postanowienia o wszystkich środkach, które przyjęła w celu jego pełnego zastosowania.

W wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie I C – 791/19 TSUE stwierdził, że system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów w Polsce jest niezgodny z prawem Unii, a w szczególności, że Izba Dyscyplinarna nie daje w pełni rękojmi niezawisłości oraz bezstronności od władzy ustawodawczej i wykonawczej, zaś stworzony system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów może być wykorzystywany do politycznej kontroli orzeczeń sądowych lub nacisków na sędziów w celu wpłynięcia na ich decyzje.

W wyroku Trybunału Konstytucyjnego (dalej TK) z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie P/20, nie jednogłośnie stwierdzono, że przepisy Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie w jakim pozwalają TSUE zarządzić środki tymczasowe dotyczące funkcjonowania sądownictwa w Polsce są niezgodne z Konstytucją RP i w tym zakresie przepisy unijne nie są objęte zasadami pierwszeństwa oraz bezpośredniego stosowania określonym w Konstytucji RP.

W dniu 16 lipca 2021 r. Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Manowska wydała oświadczenie, w którym zakomunikowała uchylenie zarządzenia p.o. Pierwszego

Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2020 r. o wykonaniu postanowienia TSUE z dnia 8 kwietnia 2020 r. o zastosowaniu środków tymczasowych w sprawie C-791/19 oraz przedstawiła własne przekonania na temat niezależności Izby Dyscyplinarnej oraz niezawisłości osób w niej zasiadających.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej wskazuje, że postanowienie TSUE z 14 lipca 2021 r. oraz wyrok TSUE z 15 lipca 2021 r. zostały wydane w zakresie kompetencji TSUE i w żaden sposób nie naruszają Konstytucji RP. Zarówno postanowienie zabezpieczające, jak i wyrok TSUE, które dotyczą przepisów składających się na tzw. reformę wymiaru sprawiedliwości w Polsce nie odnoszą się tylko do ustroju, właściwości polskich sądów i ich funkcjonowania, ale wskazują, że przepisy te naruszają podstawowe prawa i wartości Unii. O ile zatem można zgodzić się z twierdzeniem, że prawo europejskie nie obejmuje wprost dziedziny jaką jest organizacja wymiaru sprawiedliwości i kompetencje w tym zakresie przynależą państwom członkowskim, to z pewnością prawo europejskie zobowiązuje państwa członkowskie do przyznania obywatelowi skutecznej ochrony prawnej oraz obejmuje prawa i wartości podstawowe, na których Unia się opiera (art. 2 Traktatu o UE) w tym zasadę państwa prawnego i poszanowanie praw człowieka. Jednym z istotnych praw człowieka w państwie prawnym jest prawo do sądu. Sądu niezależnego, w którym orzekają niezawisli sędziowie. Taki sąd jest warunkiem zapewnienia obywatelowi skutecznej ochrony prawnej. Niezależność sądów i niezawisłość sędziów mają przy tym wynikać nie tylko z wewnętrznego przekonania sędziów na czele z Pierwszym Prezesem SN, ale z takiego ukształtowania przepisów krajowych, które ową niezależność i niezawisłość w ramach skutecznej ochrony prawnej obywatelowi zapewnią. Jeśli zatem przepisy krajowe (w tym przypadku część przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym i ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych) organizują wymiar sprawiedliwości w Polsce w taki sposób, że nie spełniają wymogów prawa Unii dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, nie zapewniają skutecznej ochrony prawnej – to naruszają prawo europejskie, godzą w zasadę państwa prawnego i prawo obywatela do sądu. Orzecznictwo TSUE wskazujące na fakt takiego naruszenia, domagające się przywrócenia stanu zgodnego z prawem i stosującego środki tymczasowe w obszarze wymiaru sprawiedliwości w żaden sposób nie narusza Konstytucji i jako takie nie może być uznane za ultra vires (poza zakresem kompetencji).

Dodać należy, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 lipca 2021 r. nie ma żadnego wpływu na skuteczność, ważność i obowiązywanie postanowienia Wiceprezesa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 14 lipca 2021 r. oraz wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 15 lipca 2021 r. Zauważyć należy, że w przypadku, gdy TSUE stwierdza uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego, na państwie tym spoczywa obowiązek przyjęcia środków niezbędnych do tego, by uchybienie to ustało. Każdy organ władzy publicznej w Polsce, w tym Pierwszy Prezes SN, każdy sąd i sędzia będący funkcjonariuszem publicznym w zakresie własnej kompetencji ma prawny obowiązek respektować i wykonać orzeczenie TSUE, w tym w postanowienia w przedmiocie środków tymczasowych. Nie zmienia tego wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 lipca 2021 r. Niezależnie od zastrzeżeń formalnych dotyczących ważności tego orzeczenia (zagadnienie składu orzeczniczego Trybunału Konstytucyjnego, wydanie orzeczenia w wyniku pytania prawnego skierowanego do Trybunału Konstytucyjnego przez Izbę Dyscyplinarną SN, która nie jest sądem

w rozumieniu Konstytucji RP) podkreślić należy, że zawiera on w sobie zastrzeżenie „ultra vires”, które zarówno przy postanowieniu, jak i wyroku TSUE nie zostało spełnione. Bowiem tak postanowienie TSUE z 14 lipca 2021 r., jak i wyrok TSUE z 15 lipca 2021 r. zostały wydane w ramach kompetencji TSUE, w zgodzie z prawem europejskim oraz Konstytucją RP. Wyrok TK niczego zatem nie zmienia w krajowym porządku prawnym. Nadal traktaty europejskie wiążące Polskę mają pierwszeństwo przed ustawą, jeżeli ustawy tej nie da się pogodzić z umową. Nadal prawo UE jest stosowane bezpośrednio, mając pierwszeństwo w przypadku kolizji z ustawami (art. 91 ust. 2 i 3 Konstytucji RP), a Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego (art. 9 Konstytucji RP).

Pojawiające się w przestrzeni publicznej twierdzenia, że w świetle wyroku TK z dnia 15 lipca 2021 r. nieskuteczne są postanowienia zabezpieczające TSUE w zakresie polskiego wymiaru sprawiedliwości nie mają oparcia ani w samym wyroku (brak działania TSUE „ultra vires”), ani w obowiązującym prawie, w tym w Konstytucji RP. Są one przykładem instrumentalizacji prawa, dążenia do nadania pozorów legalności ewentualnemu niepodporządkowaniu się orzecznictwu TSUE. Godzą nie tylko w pewność prawa, powodują dezorientację społeczną w zakresie prawa obowiązującego, ale mogą również spowodować nieodwracalne negatywne skutki prawne, gospodarcze i społeczne. Nie dostrzegają lub nie chcą dostrzec, że Komisja Europejska na mocy Traktatów posiada uprawnienia, które mają na celu zapewnienie jednolitego stosowania i integralności prawa UE. Konieczność sięgnięcia do nich przez Komisję wywoła negatywne skutki dla Polski i Polaków. Działanie, które może takie niebezpieczeństwo uczynić realnym jest działaniem na szkodę interesu publicznego naszego kraju i prywatnego każdego obywatela, dla którego obecność Polski w UE jest podstawową wartością.

Mając na uwadze powyższe Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej apeluje o pełne, prawidłowe i niezwłoczne wykonanie zarówno postanowienia TSUE z 14 lipca 2021 r. oraz wyroku TSUE z 2021 r., a przede wszystkim o podjęcie, przy jak najszerszym udziale środowisk prawniczych, prac legislacyjnych w celu dostosowania polskich przepisów dotyczących funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości do wymogów Konstytucji i wiążącego Polskę prawa międzynarodowego oraz zapewnienia obywatelowi skutecznej ochrony prawnej oraz realizacji prawa do sądu przed niezależnym sądem i niezawisłym sędzią.

Prezes
Naczelnej Rady Adwokackiej
(Przemysław Rosati)
adw. Przemysław Rosati